

СРОДКІ ПЕРАДАЧЫ ЗНАЧЭННЯЎ ФРАНЦУЗСКАГА
ЧАСТКОВАГА АРТЫКЛЯ НА БЕЛАРУСКУЮ МОВУ

Ужо на працягу доўгага часу частковы артыкль у французскай мове з'яўляецца прадметам пільнай увагі даследчыкаў. Адны лінгвісты (Г. Піём, Ж. Галішэ) лічуць, што частковы артыкль не з'яўляецца асобным відам артыкля, але ўяўляе спалучэнне прыназоўніка *de* і пэўнага артыкля. Другія спецыялісты ў галіне мовазнаўства (Р.-Л. Вагнер, Ж. Пэншон, У. Р. Гак і іншыя), наадварот, прызнаюць існаванне частковага артыкля ў якасці самастойнага віду. Разгледзім, з дапамогай якіх сродкаў можна перадаць на беларускую мову значэнне французскага частковага артыкля.

Згодна з азначэннем, дадзеным ў Слоўніку лінгвістычных тэрмінаў В. С. Ахманавай, частковы артыкль – гэта артыкль, які паказвае на тое, што пазначаны назоўнікам прадмет думаецца не ўва ўсім сваім аб’ёме, а толькі ў выглядзе некаторай сваёй часткі. Напрыклад: *Donne-moi **du papier et de l’encre!*** – *Падай мне **паперу і чарніла!*** У сучаснай французскай мове частковы артыкль набыў шырокае распаўсюджванне, часта ўжываецца нават з прадметнымі назоўнікамі і з адушаўлёнымі ў гутарковай мове: *Il y a **du loup dans la forêt près de notre village.*** – *У лесе каля нашай вёскі водзяцца **ваўкі.*** У дадзеным прыкладзе перакладчык ужывае множны лік назоўніка *воўк*, каб перадаць значэнне наяўнасці ў самым агульным відзе, у незлічонай колькасці, што выражана на французскай мове з дапамогай артыкля *du*. Акрамя гэтага, частковы артыкль можа выяўляць якасць, што злучаецца з прадметам. На беларускую мову такія выразы часта перакладаюцца з дапамогай параўнальнага злучніка як: *Ce n’est pas **du poison?** demanda Harry d’une voix angoissée. Non, mais on dirait **de la glace.*** – *Не апыма? – заклапочана спытаў Гары. – Не, але гэта, **як лёд.*** У сказе *Il fait **du vent.*** – *Дзьме* размова ідзе не пра вецер, а пра ветранае і дрэннае надвор’е. Пры перакладзе гэтага сказа адбываецца пераход адной часціны мовы (назоўнік) у другую (неасабовы дзеяслоў), а артыкль *du* адлюстроўвае пераход наймення субстанцыі ў найменне ўласцівасці. У наступным прыкладзе аўтар з дапамогай частковага артыкля параўноўвае са зборным назоўнікам адушаўлёны назоўнік. Аўтар нібы паказвае, што браты Уізлі маюць якасці, якія можна аднесці да назоўніка *смецце*, г.зн. нешта нязначнае, нікчэмнае. Перакладчык таксама падкрэслівае дадзенае параўнанне, ужываючы параўнальны зварот *такі... , як... : Si tu trames avec **de la racaille** comme les Weasley ou ce Hagrid, ils finiront par déteindre sur toi.* – *Будзеш мець зносіны з **такім смеццем**, як Уізлі, або гэтым жудасным Хагрыдам, сам запэўкаешся.* Таксама ўжыванне частковага артыкля можа сведчыць пра глыбейшае парушэнне значэння слова, калі, напрыклад, назоўнік замест адушаўлёнага аб’екта пазначае неадушаўлёны (*un cheval* – конь, *du cheval* – каніна; *une chèvre* – каза, *de la chèvre* – казляціна): *Il n’y avait que **de la chèvre et du cheval.*** – *У нас засталіся толькі **казляціна і каніна.***

Такім чынам, трэба адзначыць, што частковы артыкль уключае ў сябе вялікі пласт значэнняў, акрамя першапачатковага значэння частковасці, пра які трэба памятаць і на які трэба звяртаць увагу пры працы з пісьмовымі крыніцамі, а таксама падчас вуснай гаворкі.